

LIHULA MUINSUSKAITSEALA KAITSEKORRA KOOSTAMISE TÖÖRÜHMA
KOOSOLEKU PROTOKOLL nr 6 04.04.2022

osavõtjad	asutus	telefon	e-mail	kohal
Helle-Triin Hansumäe (HTH)	Muinsuskaitseamet Pärnumaa nõunik töörühma juht	+372 51916225	helle-triin.hansumae@muinsuskaitseamet.ee	+
Eero Heinloo (EH)	Muinsuskaitseamet Arheoloogianõunik	+372 51964752	eero.heinloo@muinsuskaitseamet.ee	-
Anton Pärn (AP)	Arheoloogia spetsialist	+372 5097306	anton.parn@salm.ee	+
Margus Källe (MK)	Lääneranna Vallavalitsus Planeeringute spetsialist	+372 56655521	margus.kalle@laanera nnavald.ee	+
Eret Täht (ET)	Lääneranna Vallavalitsus Ehitusspetsialist	+372 56868253	eret.taht@laanerannav ald.ee	+

Koosoleku toimumiskoht: Lääneranna Vallavalitsus, Jaama tn 1, Lihula

Aeg: 13.00-16.00

Juhataja ja protokollija: Helle-Triin Hansumäe

Koosoleku pädevus: töörühm oli pädev otsuseid vastu võtma.

PÄEVAKORD:

1. Mälestiseks olemise lõpetamise ettepanekud
2. Uushoonestus, sh väikeehitised ja ajutised ehitised
3. Kaitsevööndi põhimõtted ja nõuded
4. Leevendused tööde tegemise loakohustusest ja teavitamise kohustusest muinsuskaitsealal ja selle kaitsevööndis
5. Muinsuskaitseala väärtuste hoidmise põhimõtted

1. Mälestiseks olemise lõpetamise ettepanekud

HTH tutvustas kõiki Lihula vanima asustuse muinsuskaitsealal (reg-nr [27014](#)) olevaid kinnismälestisi. Lihula muinsuskaitsealal asub 19 kinnismälestist – sh 3 ajaloomälestist, 16 ehitismälestist.

nr	reg-nr	nimi	töörühma ettepanek
1	4065	Lihula kirikuaed	Jätkata riikliku kaitsega
2	4066	II maailmasõjas hukkunute ühishaud	Jätkata riikliku kaitsega
3	15474	Lihula kirik	Jätkata riikliku kaitsega
4	15475	Lihula kirikuaia piirdemüür	Ettepanek - kaitse alt maha arvata. Piirdeaed ei ole Eesti kiriku piirdemüüride kõige esinduslikum näide. Piirdemüürid määratakse kaitsekorruga eraldi väärtuslikeks, säilitatavates linnaruumilisteks detailideks, antud kaitsest piisaks.
5	15473	Lihula kloostri maa- ala	Jätkata riikliku kaitsega
6	15477	Lihula mõisa peahoone	Jätkata riikliku kaitsega
7	15478	Lihula mõisa park	Jätkata riikliku kaitsega
8	15479	Lihula mõisa ait	Jätkata riikliku kaitsega
9	15482	Lihula mõisa viinavabrik	Ettepanek – muuta mälestise nime – <i>Lihula mõisa viinavabriku varemed</i> – kuivõrd hoone taastamine on muutunud ebarealistlikuks.
10	15481	Lihula mõisa moonakatemaja 1	Ettepanek - kaitse alt maha arvata.
11	15485	Lihula mõisa moonakatemaja 2	Jätkata riikliku kaitsega
12	15487	Lihula mõisa moonakatemaja 3	Ettepanek - kaitse alt maha arvata.
13	15480	Lihula mõisa viinaait	Jätkata riikliku kaitsega
14	15483	Lihula mõisa kõrtsihoone	Ettepanek - kaitse alt maha arvata.
15	15484	Lihula mõisa tall- tõllakuur	Jätkata riikliku kaitsega
16	15486	Lihula mõisa tuuleveski	Jätkata riikliku kaitsega
17	15488	Lihula mõisa piirdemüürid	Jätkata riikliku kaitsega
18	27138	Vabadussõja mälestussammas	Jätkata riikliku kaitsega
19	15476	Lihula linnuse varemed vallikraavidega	Jätkata riikliku kaitsega
20*	Täiendav ettepanek – riikliku kaitse alla võiks võtta nn Jaani kõrtsi.		

2. Uushoonestus, sh väikeehitised ja ajutised ehitised

Töörühm arutas muinsuskaitsealale rajatava uushoonestuse, väikeehitiste ja võimalike ajutiste ehitiste põhimõtteid.

Põhimõtete ettepanekud arutatakse täiendavalt läbi ka Lääneranna Vallavalitsuse erinevate spetsialistide ning volikoguga.

Muinsuskaitsealale uue ehitise püstitamisel kehtivad järgmised nõuded:

1) lähtuda tuleb lähiümbruses väljakujunenud ehitusjoonest (**sh Lihulale ajalooliselt omased tramburid ja eeskojad!**), hoonestusstruktuurist, tihedusest, kultuuriväärtuslike hoonete mahtudest, liigendusest, värvilahendusest ja katusemaastikust;

2) mitut varasemat krunti hõlmava uue ehitise kavandamisel tuleb see mahuliselt ja arhitektuuriselt liigendada, järgides II maailmasõja eelset krundi- ja hoonestusstruktuuri;

3) välisviimistluses tuleb kasutada traditsioonilisi ja keskkonda sobivaid materjale, sealhulgas krohvi, looduskivi, tellist, katusekivi, betooni, puitlaudist, valtsplekki jms; traditsioonilisi ehitismaterjale jäljendavaid materjale kasutada ei tohi;

4) alla 20 m² ehitusaluse pindala ja alla 5 meetri kõrgusega ehtis (edaspidi väikeehitis), mis on ajaloolises keskkonnas ebatüüpiline (prügimaja, elektrialajaam, autovarjualune jms), tuleb paigutada asukohta, kus see ei ole avalikus ruumis nähtav või on varjestatud, kahjustamata kultuuriväärtusliku hoone konstruktsioone ja viimistlust;

5) väikeehitise, sealhulgas teisaldatava ja ajutise ehitise puhul ei kohaldata alapunktides 1-2 seatud nõudeid; sellised ehitised tuleb lahendada ajaloolisesse linnatuumikusse sobivalt ja viisil, mis säilitab kõrghaljastuse ja tänavate läbitavuse;

6) ajaloolistele **väärtuslikele** haljasaladele ei ole uue ehitise püstitamine lubatud (**lisame viite Lihula ajaloolise väärtusliku haljastuse loetelule**); välja arvatud sobiva mastaabi ja kujundusega väikeehitise ja puhkerajatise püstitamine (spordi- ja mänguväljakud, tualetid, kioskid, paviljonid jms).

3. Kaitsevööndi põhimõtted ja nõuded

Töörühm tõdes, et tulenevalt Lihula muinsuskaitseala linnaplaneeringulisest eripärast (ala koosneb ainult ühest tänavast ja selle kummalgi poolel olevast hoonestusest) ei ole antud muinsuskaitsealal vaja kaitsevööndeid sisemiste vaadete tagamiseks. Ka ei ole linna suuruse tõttu vaja kaitsevööndit sujuva kõrgusliku ülemineku tagamiseks.

Olemasolev kaitsevöönd tagab kaugvaated [Risti - Virtsu - Kuivastu – Kuressaare maanteelt](#). Töörühm leiab, et kaitsevöönd peaks olema seotud pigem kinnismälestistega (Lihula mõisa peahoone, Lihula linnuse varemed vallikraavidega) kuivõrd vaateid muinsuskaitsealale tegelikult maanteelt ei avane. Ka teeb töörühm ettepaneku antud kaitsevööndit vähendada.

Muinsuskaitsealale avanevate vaadete kohta teeb töörühm eraldi analüüsi, mis aitab otsustada kaitsevööndite vajalikkuse Lihula muinsuskaitsealal.

4. Leevendused tööde tegemise loakohustusest ja teavitamise kohustusest muinsuskaitsealal ja selle kaitsevööndis

Muinsuskaitsealal ei ole nõutav tööde tegemise luba ega sellele eelnevad muinsuskaitse eritingimused järgmistel juhtudel:

1) C-kaitsekategooria hoone konserveerimiseks, restaureerimiseks ja ehitamiseks;

2) kõrghaljastuse rajamiseks, kaeve- ja muudeks pinnase teisaldamise ja juurdeveoga seotud töödeks õuemaal väljaspool arheoloogilise kultuurkihiga ala (**lisame viite, et vt arheoloogilise ala lisa**);

3) arheoloogilise kultuurkihiga alal kaeve- ja muudeks pinnase teisaldamise ja juurdeveoga seotud töödeks õuemaal juhul, kui tööd ei ulatu sügavamale kui 30 cm; - **sedas punkti peab arheoloogia töörühm arutama täpsemalt!!!!**

4) raietöödeks juhul kui kohalik omavalitsus on kooskõlastanud raieloa muinsuskaitseametiga.

5. Muinsuskaitseala väärtuste hoidmise põhimõtted

1) muinsuskaitseala väärtuseid säilitatakse, uuendused lähtuvad kestlikust arengust ja sobitatakse kokku kultuuriväärtusliku keskkonnaga, toetades muinsuskaitseala eesmärke ja parandades elukeskkonna kvaliteeti;

2) muinsuskaitseala mitmekesisest kasutust säilitatakse ja soodustatakse ajalooliselt avalikus kasutuses olnud hoonete ja kinnistute avaliku kasutuse jätkamist (**ka ÜP toetab**);

3) uute hoonete ehitamisele eelistatakse **olemasolevate ajalooliste** hoonete kasutust;

5) mulla- ja kaevetööde tegemisel lähtutakse arheoloogiapärandi kaitseks minimaalse sekkumise põhimõttest; arheoloogilises kultuurikihis asuvate/**avastatud** väärtuslike ajalooliste ehituskonstruksioonide puhul tuleb need **võimalusel konserveerida ja eksponeerida. Võimaluse puudumisel tagasi matta ja/või markeerida; arheoloogia töörühmas sõnastada (eesmärk on mitte hävitada!)**

Võimalusel ajaloolised konstruksioonid integreerida projekteeritavatesse lahendustesse.

6) kultuuriväärtuslikke hooneid (A- ja B-kaitsekategooria) säilitatakse ja hooldatakse; hoone konserveerimisel, restaureerimisel, ehitamisel ja ilme muutmisel säilitatakse selle arhitektuurilaad, ehitus- ja viimistlusmaterjalid ning arhitektuuridetailid;

7) uue ehitise püstitamisel ja suuremahulise juurdeehitise ehitamisel eelistatakse tänapäevast keskkonda sulanduvat lahendust, eesmärgiga rikastada mitmekihilist ajaloolist keskkonda kvaliteetse arhitektuuriga. Vältida tuleb ajalooliste stiilide otsest kopeerimist;

8) uue ehitise kavandamisel linnaehituslikult olulisele kohale on soovitatav korraldada arhitektuurivõistlus;

9) kinnistu piiride muutmise üle otsustamisel lähtutakse kinnistu ajaloolisest väärtusest muinsuskaitseala kontekstis, sealhulgas kinnistu ja sellel asuva hoonestuse ajalise seotusest ja järjepidevusest; **peale Martti analüüsi – peame täpsustama kinnistu definitsiooni**

10) avalikus ruumis säilitatakse ajalooline linnaehituslik struktuur, ajastuomased linnakujunduse elemendid ning luuakse jalakäijasõbralik ruum;

11) säilitatakse haljasalad ja haljastus, sealhulgas puisteed ja haljastatud õuemaad

12) säilitatakse vaated piki muinsuskaitseala tänavaid ning ajaloolistele ehitistele, **säilitada vaated Lihula mõisale piki Tallinna maanteed.**

Järgmine töörühma kohtumine toimub **13.06.2022 Lihulas.**